

LES MISÈRIES DE LA GUERRA. PIRA, 1635-1670

Valentí GUAL VILÀ

INTRODUCCIÓ

L'objectiu del treball és, bàsicament, la presentació d'un corpus documental relatiu a l'impacte de la guerra dels Segadors i la dura postguerra sobre un nucli humà escassament poblat, com era Pira a mitjan segle XVII. Com els lectors podran constatar, les misèries derivades de qualsevol guerra irrompen amb força, contundència i malvestat en la comunitat pagesa i causen un trasbals econòmic i social que podem considerar molt important, global i de llarga durada. Secundàriament, l'article dóna dades d'interès local per al coneixement d'aquell tempestuós període històric per a una zona de Catalunya, com la Conca de Barberà, que està prou lluny de consentir una valoració ben ferma.

Després d'oferir una introducció genèrica al conflicte bèl·lic que permetrà aportar el necessari context general de la situació, exposarem, cronològicament, la incidència dels esdeveniments a Pira. Com veurem, la guerra alterà la disposició ordenada dels acords del consell de la universitat del poble i el món pirenc quedà, senzillament, convulsionat. Ho sabem gràcies al lligall conservat a l'Arxiu Comarcal de Montblanc (ACMO). Secció de Municipal de Pira. Llibre de Comptes i d'Acords, 1583-1695. Registre 2.064.

Hi va haver exigències d'homes per al front, relació d'armes disposades pels particulars, fiscalitat creixent (una autèntica corrua de talls), necessitat d'allotjar les tropes (un veritable flagell), morts... Sens dubte, un conjunt de factors que afaiçonaren un abans i un després i originaren unes conseqüències indiscutiblement nefastes, centrades en un estancament demogràfic i productiu, a la vegada que en un esfondament de les finances municipals i un més que suposable endeutament dels particulars.

LA GUERRA DELS SEGADORS

La guerra dels Segadors, aixecament secessionista català contra la monarquia hispànica, presenta dues vessants. Primer, l'any 1640 va esclatar una revolta pagesa contra els soldats, provocada pels allotjaments militars que els camperols havien de suportar. La revolta afectà totes les autoritats que executaren els allotjaments. Segon, existí una veritable revolució política de les institucions catalanes davant els intents unificadors de la monarquia hispànica. Els dos contenciosos van culminar en una guerra oberta entre catalans i francesos, d'una banda, i les forces de Felip IV, d'altra, que duraria fins el 1659.

La gènesi dels esdeveniments revolucionaris s'ha de buscar en la política bel·licista de la monarquia, obsessionada en recuperar l'hegemonia sobre Europa, i que la va dur a entrar en la guerra dels Trenta Anys. Per afrontar les despeses, el rei va exigir els màxims recursos dels territoris perifèrics. Des del 1626 demanava els quintos (una cinquena part dels ingressos municipals) i pretenia imposar la Unió d'Armes (un exèrcit mancomunat al qual Catalunya havia d'aportar 16.000 homes). Les corts de 1626 i 1632 suposaren un fracàs per a les intencions de la monarquia i davant la resistència catalana a participar en la guerra, el comte d'Olivares, privat de Felip IV, la va portar a la frontera catalana.

La polèmica sobre la il·legalitat de l'usatge Princeps Namque (convocatòria de tots els homes útils per a la lluita, que només tenia efecte en cas de guerra defensiva i amb la presència reial a Catalunya), el fracàs de la mobilització general i la derrota hispànica a Leucata, el 1637, justificaren, per a Olivares, l'ocupació militar del territori català. Del 1637 fins al 1640 foren constants les exigències d'una contribució militar catalana, i també els conflictes provinents dels allotjaments dels soldats. S'anava definint un bloc resistent a la política de la monarquia hispànica, que la configuració de la Generalitat del trienni 1638-1641 (amb Claris, Quintana i Tamarit) acabaria d'enquadrar.

La plaça i el castell de la localitat rossellonesa de Salses havien caigut en poder dels francesos el 20 de juny del 1639. Olivares reaccionà durament contra les institucions catalanes, acusant-les de manca de col·laboració en la campanya defensiva. Les operacions per reprendre la plaça comportaren una gran mobilització catalana i fins a 13.000 homes, reclutats per la Diputació i les universitats, i encapçalats pel diputat Tamarit, recuperaren Salses el 6 de gener del 1640. Però les malfiances entre la cort i Catalunya continuaren: les morts i les desercions entre el contingent català, les rivalitats entre els soldats del rei i els catalans, i el posterior allotjament dels terços castellans agreujaren el malestar.

Efectivament, durant tot l'hivern i la primavera del 1640 l'exèrcit hispànic restà allotjat a Catalunya, segons el model llobard, més gravós que el previst a les constitucions catalanes, i que feia recaure la totalitat de la manutenció dels soldats sobre la població civil. Això va provocar una gran revolta pagesa, molt virulenta des del Rosselló a Barcelona, però de la qual en tenim poques dades a la Catalunya Nova. Fou una revolta autònoma, basada en formes d'organització tradicional de la pagesia, no alienes al sometent ni a la mateixa pràctica del bandolerisme. Es va formar un exèrcit pagès que perseguia els terços arreu del país. El 22 de maig del 1640 els pagesos entraven a Barcelona i alliberaven Tamarit, empresonat per ordre del virrei Santa Coloma. El 7 de juny, Corpus de Sang, els pagesos i les classes populars de Barcelona es feren seu el control del carrer durant tres dies i assassinaren el virrei i diversos jutges de l'Audiència. La flama de la revolta s'estenia pertot, adreçada contra tots aquells que havien col·laborat en la política d'allotjaments o es mostraven reticents en la persecució dels soldats.

El 7 de setembre del 1640, representants catalans i francesos signaven el pacte de Ceret, pel qual el monarca francès es comprometia a donar ajut militar al Principat, que quedaria com a república lliure sota la protecció de França. El mateix setembre, Claris convocà la Junta de Braços (les corts sense rei), institució que va encapçalar la resistència i la dirigí políticament i financera (amb una emissió de deute públic), a més de justificar ideològicament la secessió i fer oficials els compromisos amb França.

La monarquia hispànica no estava pas plegada de braços. Aprofitant l'esclafament per part de l'oligarquia de Tortosa d'una revolta popular, des del setembre del 1640 l'exèrcit hispànic tenia un cap de pont a la capital de l'Ebre. El comandant, el marquès de Los Vélez, avançava cap a Barcelona, després de vèncer la resistència oferta a Cambrils (15 de desembre), i que acabà en un autèntic carnatge, i ocupar, la vigília de Nadal, la ciutat de Tarragona.

La Junta de Braços, sotmesa a la pressió del primer ministre de Lluís XIII, el cardenal Richelieu, i davant el guany de posicions de l'exèrcit hispànic, proclamà el rei de França comte de Barcelona. Era el 23 de gener del 1641. I prou insospitadament, atesa la desigualtat de forces, tres dies després els francocatalans derrotaren els homes de Los Vélez a la batalla de Montjuïc. S'obria un nou front en la guerra dels Trenta Anys.

Poblacions com Perpinyà, Salses, Roses, Tortosa i Tarragona restaven, el 1641, en mans dels espanyols. I les dues darreres mai foren recuperades. Entre aquell any i el 1643 desaparegueren Claris, Richelieu i Olivares, però la guerra va continuar i la política militar francesa provocà enormes tensions en el camp català. Allotjaments, impostos i reclutaments eren ben sovint il·legals i no observaven les lleis que el rei i els virreis francesos havien jurat de mantenir. La política repressiva francesa sobre els cada vegada més nombrosos desafectes afectà tothom. En l'aspecte militar, els francesos mantingueren una guerra de contenció. El 1644 havien perdut Lleida i el triangle Tarragona-Lleida-Tortosa es convertí en una excel·lent base d'operacions per a l'exèrcit hispànic. Al nord, i segurament que no per casualitat, els francesos tingueren més èxits.

Les dificultats de la corona francesa durant la Fronda van permetre l'èxit de l'ofensiva hispànica dirigida per Joan Josep d'Àustria (1651-1652). Barcelona va caure el 1652 i el conflicte va durar encara set anys més, i se centrà sobretot en la part nord del país. La guerra, si més no formalment, finí amb el tractat dels Pirineus, el 1659, que sancionava l'annexió francesa dels Comtats (Rosselló, Conflent, Vallespir i part de la Cerdanya) i, per tant, una amputació de Catalunya que seria definitiva.

L'IMPACTE LOCAL DE LA GUERRA. EL CAS DE PIRA

Efectuarem una transliteració dels actes i acords de la universitat i dels comptes retuts pels jurats de Pira on hi ha esments a la guerra dels Segadors. Certament, la majoria són prou eloqüents com perquè calgui afegir comentaris, encara que no hem desestimat la possibilitat de redactar uns mots introductoris per fer notar els punts de més relleu o presentar alguns càlculs numèrics. Al final de cada document reproduït indiquem el foli o folis on és localitzable. S'han practicat les mínimes correccions ortogràfiques i de puntuació.

La primera referència a la soldadesca apareix en el compte presentat el 19 de maig de 1637. Dues dones deuen diners d'un tall (repartiment d'un impost). És:

descàrech que no a pogut aver della siora. Amill un tal(l) del ordi dels soldats de caval(l), 6 ss. Deschàrech que la villa ha fet bo a Baltesà Calbet tres sous que devia la seiora. Ginera de tal(l) del ordi del soldats, 3 ss. */folis 37 verso i 38 recto/*

Després, la fortificació de Salses. És la primeria d'agost del 1637 i els de Pira envien al Rosselló un barberenc, que cobrarà a raó de quatre rals cada dia per la comesa de fer trinxeres.

Memòria als suchsesós de Pira y paticulàs y abitans de dit loch com al primé de agost del ayn 1637 arribà un manamen de sa Real magestat y del Real Concell que en pena de vintisinc liures ages de anà un peó a trabalà y fer tringeres de la villa de Pira a la villa de Salses. */folis 164 verso i 165 recto/*

Als 3 de agost del ayn 1637 sa tengut concell (...) an determinat ab lo Real Concell que ab pena de vintisinch liures barceloneses ages de fer anar lo loch de Pira un peó a trabalar alla villa de Salses per teraplenà y jugar la arteleria de sa Magestat (...) tots an votat ab lo pacte sobreescrit ques que estan promtes y aperelats de fer y donar lo dit ome y e istant per ser lo tems tant promte no saber si porie eser tonat un ome u síndich de donar raó a monseïnor (..) lome ques alegit per dit afecte és Juan Ballaina, de Barbarà, la villa li fa de ajudori a dit ome un real cade dia y lo Rei tres reals ques a raó de vuit sous cade dia.

Octubre del 1638. El virrei mana que es faci relació de totes les armes i municions que hi ha a Pira. La guerra comença a prémer amb força. Atenció a les dades. Hi ha 22 noms escrits: disset no tenen armes i els altres cinc sumen dues escopetes, un arcabús i armament medieval (una llança i una espasa). Els tres que disposen d'armes de foc també retenen pólvora, pilotes (projectils esfèrics de plom) i metxa. Sorpren l'escàs volum d'armament, en un món avesat a la violència i al bandolerisme, i també la inexistència de pedrenyals (escopeta curta), l'arma de foc per excel·lència, malgrat les prohibicions...

Vuy als 21 de 8bre del ayn 1638 sés feta la lista delles armes y munisions y persones ques troben ab lo loch de Pira per manament fet al Balle y jurats del loch de Pira de part del excelentísim seïor. Virei de Cateluina, assistint lo Balle qui és Juan Amorós (...), y sos membres, juntamen ab los jurats qui són Toni Juan Calbet, Loís Amill, Jasinto Duch, són los segens:
Primo, Toni Juan Calbet, jurat, ab una escopeta de sis pams ab pólvora y pilotes y meiga (metxa).
Juan Amorós ab una lansa (llança).

Toni Cases non té.
 Jasinto Duch non té.
 Baltesà Calbet non té.
 Juan Amill non té.
 Juan Sevit non té.
 Gaspà Barufet ab una espasa.
 Toni Miró non té.
 Pau Tarès non té.
 Toni Juan Avella ab un arquebús, pólvora y pilotes y metxa.
 Damià Avella ab una escopeta y pólvora y meixa, pilotes.
 Mateu Orpinel non té.
 March Faré non té.
 Munserat Ycart non té.
 Juan Calbet non té.
 Bartomeu Calbet non té.
 Juan Tarès non té.
 Loís Capdevilla non té.
 Loís Amill non té.
 Juan Bonastre non té.
 Domingo Pugol non té. /foli 43 recto/

Mitjan novembre del 1638. Una llevada de consell de gran interès. El comissari reial demana homes i diners per a la guerra, centrada en l'escenari rossellonès. La resposta de la universitat de Pira és clara: no hi ha rendes, ni emoluments, el poble no pot fer més (que res). Hi haurà el perdó suplicat?

Vuy a 14 de novembre del ayn 1638 sa tengut concell en lo loch de Pira, ab lisènsia del señor balle qui és Juan Amorós, portant lo bastó per lo Sor. don fra Honofre Despital, prior de Catelaina y encomenda de Barbarà, y sos membres per manament fet de sa Ex., fer per mosèn Antoni Silvestre, comisari Real de sa Magestat, ab quans dinés y solda(t)s podan servir a sa Magestat per for(ti)fichacions delles fortaleces delles fronteres de Roselló, tot és estat representat al dit concell per lo Balle y jurats de dit loch a tot lo poble, juntat cade u ab son nom propi, a votat que atès y considerant que lo loch està enpainat que no poden ajudar ab soldats ni dinés a sa Magestat per quant lo loch no té un diné de renda ni altres drets ni momumens (emoluments) per poderse sustentar, perdonos sa sacra y real mages-tat del rei nostre sor. que lo dit poble no pot fer més. Feta la present levada de concell en la calla (sala) del concell del loch de Pira, vuy als 14 dies de novembre del ayn 1638. Per mi Toni Juan Calbet, escrivà della calla del concell. /foli 42 verso/

El mateix 1638 ja consten despeses per motiu de la guerra. Es tracta d'un tragí, en el qual hi ha implicades quatre poblacions més.

Sa de demanà lo comte del que a gastat Toni Juan Calbet per defensa del tragí del Rei als de Barbarà, Olés, Monbrío y Biure, que a pagat lo dit loch de Pira, conforme o trobaran ab un memorial de mà del procuradó de Barbarà della ciutat de Barcelona de tot lo gasto y altro memorial de Toni Juan Calbet, síndich de Pira y jurat en lo ayn 1638, a gastat 18 ll. 8 ss. */foli 43 verso/*

Un dia abans de la caiguda de Salses en poder dels francesos, el virrei de Felip IV demana que un home de cada casa sigui tramès a la defensa de la plaça. El consell encarrega als jurats i batlle que cerquin soldats, diners, armes i el que faci falta, però desvia el requeriment cap a l'exterior, excepte pel que fa als del poble que es comprometen a pagar 4 lliures.

Joan de Magarola era ciutadà honrat de Barcelona i fou regent del Consell d'Aragó. Amic del virrei de Santa Coloma (assassinat pels segadors el Corpus de Sang), el 1640 fou considerat massa tebi per Olivares, qui l'allunyà de responsabilitats polítiques.

Vuy que contam als 19 dies de Juin del ayn 1639, sa tengut concell ab lo loch acostumat, ab lisènsia del bale qui és Toni Juan Calbet, portant lo bastó per lo molt Iltr. senior fra don Honofre Despital, prior de Cateluina y encomanda de Barbarà, és estat representat al consell del lloch de Pira per un manament fet de sa Exelència y una cartilla tanbé de sa Exa., que un ome de cade casa ages de comparèixe en la plasa de armes en la villa de Figeres, comdat de Roselló, per quant lo enemich fransès ere entrat en dit comdat anat apoderanse del, vist lo dit consell la tan gran nesesitat del Rei nostre Seior., tot lo poble ajuntat an votat cade u ab son nom propi, primo Juan Bonastre, jurat, Toni Juan Avela, jurat, March Faré, jurat, (i 29 particulars) tots a una veu an votat y dada facultat al bale y jurats que serchassen soldats, dinés, armes y qualsevol cosa que se ages manaster per la gera del Rei nostre Seior., que cosertasen ab lo Senior Manífic Jutge Ms. Magarola, yls estat representat als dits conselés que en la villa y en dit concell ni avie que pagarien lo tal(l) dels soldats en lo punt quel fesen ab tal que los que pagarien non volien en çò re(s) ab lo yntarès dels altres, y ayxí se féu deliberasió en dit consell que pagasen quatre liures yls dinés que falterien quels sercasen bale y jurats della manera quels t(r)obarien, y quels tornarien ab lo tems quels seinós de jurats consertarien y pagarien, y per ser esta la deliberasió del concell fas jo Toni Juan Calbet la

present levada de concell y Balle de Pira vuy als 19 dies de Juin ayn 1639. Toni Juan Calbet. /foli 45 recto i verso/

La campanya per a la recuperació de Salses és en ple vigor. El sometent de Pira ha d'adreçar-se a Montblanc i posar-se sota les ordres del regent de la vegueria. El sometent, institució armada d'autodefensa, era usat pels virreis a manera de mobilització militar en activitats merament bèl·liques.

Vuy que comtam als 30 dies del satembre del ayn 1639 sa tengut concell ab loch acostumat del loch de Pira, ab lisència del balle qui és Toni Juan Calbet (...) ab sos membres, és estat represetat y manat al balle y jurats del loch de Pira, juntament ab tots los particulàs, que confarisen tot lo somatent general de dit loch en la villa de Munblanch on trobarien lo seinor Jasinto de Pedrola, regint la Vagaria de Munblanch, per acodí a dar fabor y ajuda al comdat de Roselló per les afaccions que lo enèmich fransès a fetes en dit comdat, a on sa esclèsia regi dirà ab lo excecit, tot és estat representat al dit concell y lo dit concell responé tots a una veu questaran a tot lo que la villa de Mublanch, cap de Vagaria, farà.

Y per ser ayxí, fas jo Toni Juan Calbet, balle y escrivà del concell, devant de tots los del concell la present deliberació viu als 30 de satembre del ayn 1639.

Toni Juan Calbet. /foli 169 verso/

Compra de dues mules per acudir als tragins.

Vuy als 14 dies de 9bre. de layn 1639 sa tengut consell ab lo loch acostumat del loch de Pira, ab lisència del balle qui és Toni Juan Calbet (ídem supra) ab sos merbres, an votat los seinós de jurats ab son nom propi (ídem supra) ques conpron dues mulles al manco dayn donat (tota la resta vota el mateix): que conpron les mulles y ne gosion conforme an votat. /foli 46 recto/

El parell de mules han costat 42 ducats i els soldats han rebut un socors (ajut) de 50 lliures. El jurat de mà major proposa fer el repartiment entre habitants del lloc i terratinents i pagar-lo a partir de la collita del 1640. Comença, doncs, la hipoteca sobre el futur.

Vuy als 13 dies desenbre del Ayn 1639, sa tengut concell ab lo loch acostumat del loch de Pira, ab lisència del senior balle qui és Toni Juan Calbet (ídem supra) ab sos membres asitin a dit concell los seinós de jurats de dit ayn juntament ab tot lo popbre juntat, cada u ab son nom propi, an votat com savie de pagà y tornà les sinquanta liures del socoro dels soldats y tanbé pagar les mules per coranta dos ducats.

Lo que dit consell ses determenat és lo segent: primo, Juan Bonastre, jurat, diu y vote ques fase lo tal(l) y ques aplego a la colita ys pago del ayn 1640, y qui no pagarà lo dit tal(l) fins a la colita dita encore ab yntarès de canbi; Toni Juan Avella, jurat de mà migana, diu y vote conforme lo jurat de mà magó; Marc faré, jurat de mà menuda, diu y vote conforme sos conpains (i tota la resta, també).

Y per ser esta la relasió del concell fas jo Toni Juan Calbet, balle, la present levada de consell, vuy als 13 dies de desenbre del ayn 1639. Més vol lo sobredit concell ques fase tal(l) a tots los abitans de dit loch que tingén que pagar y teratinés del terme de dit loch de Pira conforme los otorgaran fet lo tal(l) per los seinós de jurats, y esta és la segona relasió del consell feta per mi Toni Juan Calbet, Balle de Pira, vuy als 13 de dasenbre de layn 1639. /folis 46 verso i 47 recto/

El socors als soldats pren forma individualitzada. Trobem relacionats 23 particulars que, globalment, concreten una ajuda de 48 quarteres de blat (aportades per catorze veïns), dotze canes d'estopa, set lliures de safrà (cedides per tres particulars), 30 lliures 10 sous en diners... i un que no pot donar res.

Vuy als 30 dies de desenbre del ayn 1639, se fa nominasió de tots los congregats ab lo consel ques ses tingut ab lisènsia del Balle qui és Toni Juan Calbet, portant lo bastó per moss. Señor lo prior de Cateluina, fra don Honofre Despital, comenador del sant y sagrat espital de sant Juan de Jerusalem, assistit al dit concell los jurats de dit ayn juntament ab tot lo poble congregat per lo socoro dels solda(t)s,

y jo Toni Juan deix a la villa deu corteres de blat u la vàlua (o el seu valor), 10 qo.

Juan Bonastre, una quartera de blat, 1 qo.

Toni Juan Avella ajude de deu liures, 10 ll.

March Faré diu afavorirà dos liures de safrà, 2 safrà.

Juan Amorós, afavorir ab sis quarteres de blat, 6 qu.

Baltesà Calbet, una ajude una quartera de blat, 1 qu.

Toni Cases ajude de una quartera de blat.

Jasinto Duch ajude de quatre quarteres de blat, 4 qu.

Juan Amill ajude de deu liures, 10 ll.

Juan Savit sis quarteres de blat u la vàlua ajude, 6 qu.

La viuda Amilla ajude quatre quarteres de blat, 4 qu.

La seinora Amill tenie sis quarteres de blat della lavor alla botiga de la vila, lo concell les y pren ab lisènsia del bale, 6 qu.

Mateu Orpinel ajude de dues liures de safrà, 2 safrà.

Damià Avella ajude de una quartera de blat, 1 qu.

Pau Tarès no pot ajudà.

Juan Calbet, lo soldat, una quartera de blat, 1 qu.
 Bartomeu Calbet docse reals, 1 ll. 4 ss.
 Juan Tarès ajude de sinch quarteres de blat, 5 qu.
 Loís Capdevila, sis liures, 6 ll.
 Gaspà Barufet ajude de una quartera de blat y de docse canes destopa, 1 qu. 12 ca.
 Lois Amill ajude de tres liures de safrà, 3 safrà.
 Domingo Pugol ajude de una quartera de blat, 1 qu.
 La viuda Capdevila ajude ab tot a lo que lo povil del mas, son procurador, porà fer y u tindrà per fet, a dat tres liures sis sous, 3 ll. 6 ss.
 Y totes les partides sobrenomenades tots los nomenats, ab concen-timent de tot lo concell, balle y jurats, tots a una veu o fan bo tot lo demunt dit socoro, y per ser esta la determinasió del consell fas jo Toni Juan Calbet la present delliberasió del concell, vuy als 30 de desembre del any 1639. */foli 48 recto i versó/*

L'endemà de l'anterior llevada de consell queden concretats els homes que han de concórrer a la recuperació de Salses. Havien d'acudir-hi el batlle i el jurat de mà major, a més d'un particular. La vila del Rosselló fou represa sis dies després i segurament que el concurs dels pirencs no fou necessari. Atenent a les baixes que una epidèmia de pesta causa entre els assetjants, tal vegada fou millor així.

Vuy als 31 dia desembre del ayn 1639 sa tengut concell ab la salla del concell, ab lisènsia del balle qui és Toni Juan Calbet, portant lo bastó per lo molt Ill. Seinor fra don Honofre Despital, prior de Cataluina y encomenda de Barbarà, assistint tot lo popble junt, nomenat ab son nom propi al somatent general van al siti de Salses al servei de sa magestat les persones segens:

Primo, lo balle Toni Juan Calbet, dieta 16 ss.

Juan Bonastre, jurat magó, dieta 16 ss.

Juan Tarès, del cobertís, dieta 8 ss. (Ha pres nota Mateu Orpinell)

/foli 49 recto/

Salses torna a estar en poder la monarquia hispànica. Hi ha hagut l'incendiari primer mig any de 1640, amb la revolta pagesa estenent-se com taca d'oli per tot Catalunya; el Corpus de Sang, amb la fi dels dies del virrei... Però el llibre de comptes i acords de Pira emmudeix fins a finals d'agost, quan quedem informats que hi havia hagut tres talls per als soldats i havia estat aixecat un sometent de fins a deu persones (batlle i un jurat inclosos) els dies 13 i 14 de desembre. La destinació probable: Cambrils de Mar. Si fem

cas al llibre de defuncions de Pira conservat a l'Arxiu Històric Arxidiocesà, en tornaren tots. Potser tampoc foren a temps d'arribar-hi. Qui no en va tornar va ser el baró de Rocafort, qui fou penjat a la muralla de la costera localitat.

Vuy als 29 de agost del any 1640 an dat lo comte los jurats del any 1639 de tots los tal(l)s, que són tres dels soldats y gastos que se són fets per les (l)leves della gera de Salses, als seinós de jurats del any 1640 qui són Juan Amorós, Mateu Orpinel(l), Juan Savit.

Vist y mirat tots los memorialis de tal(l)s y descàrechs fins alla present jornada, resten a deure trenta dues (l)liures quatre sous y dos dinés, dich 32 ll. 4 ss 2.

Y per ser així, ab voluntat de tots, fas jo Toni Juan Calbet lo present comte, vuy als vintinou dies de agost del any 1640.

En dit any se anà lo somaten als 13 de desenbre balle y un jurat y quatre persones del consell primeres, y lendemà altres quatre; per memòria Toni Juan Calbet, balle de Pira. /foli 51 verso/

En les anotacions al registre passem d'agost del 1640 a agost del 1641, en un escenari general ben canviat: Catalunya és francesa, no espanyola. El país ha canviat d'amo després del pacte de Ceret i, sobretot, de la desfeta de les armes de Felip IV a Montjuïc, el gener del 1641. Pira tramet dos homes al sometent general. No n'hi han pogut anar més a causa de malaltia general. El registre d'òbits informa, certament, d'un 1641 nefast: si la mitjana és de quatre o cinc defuncions a l'any, el 1641 moren, a Pira, divuit persones adultes. D'aquestes, cinc són de fora vila, concretament del terme de Tamarit de Mar, de la Secuita, de Valls, de Constantí i de la Selva. D'un parell d'aquests, no en consta ni el nom.

Vuy als 19 dies de agost del any 1641 parteix del loch de Pira Juan Tarès, prome del concell, juntament ab un fadrí ques diu Jaume Tarès, ab comte de somatent general per la villa de Gostantí.

Y per estar tants mallals no an pogut eixir ab més favor.

Y per cer esta la deliberació del concell del loch de Pira, feta en la salla del concell de dit loch vuy als 19 dies de agost de 1641.

Lo balle y jurats del loch de Pira /foli 71 recto/

El compte dels jurats de 1640, retut als de 1641 a inicis de l'any 1642, és un compendi de despeses que es van acumulant: els talls no basten per satisfer armes, pilotes, pólvora, socors de soldats, provisions de pa i vi als colls... calen pòlisses.

Vuy als 30 dies de janer del any 1642, an dat lo comte de tal(l)s que se són fets ab lo any 1640, los jurats del dit any mil sicens y coranta als jurats de 1641.

Y vists y mirats los gastos delles armes, pilotes, pólvora y socoro dels soldats, provisions de pa y de vi als col(l)s no an bastat los dits tal(l)s que dits jurats tenien fets.

Y així si de dit any trauen pòlises los dits jurats del any 1640 als jurats de 1641, los jurats de dit any los o ammetran, en ser pòlises ben degudes.

Y per la veritat fas lo present descàrech y comte de mà de mi Toni Juan Calbet, balle notari della villa, vuy dia y any sobredit. Toni Juan Calbet. /foli 54 recto/

En el compte següent, relatiu al 1641, els crèdits contrets per via de censal irrompen amb força. Serà un distintiu de marca per a tot el futur. Reclamem l'atenció sobre la desaparició física de dos dels tres jurats.

Vuy als 18 dies de 9embre del any 1642, an dat comte los seinós de jurats del any 1641, qui són Loís Amill, Damià Avella i Pau Tarès, juntament ab son aplegador qui és Mateu Orpinell.

An dat lo comte als jurats del any 1642, qui tant solamen no ni a sinó u, qui és Bartomeu Calbet, que los demás són mors.

An li dat per oidós de comtes lo concell al dit jurat Bartomeu Calbet, an Juan Amorós, magó, y an Pere Farer, pagesos del loch de Pira.

Y vist y mirats los comtes per dit jurat y oidós de comtes, per gastos de pobres y mals del comú della villa, són estat tornador Mateu Orpinell, aplegador del any 1641, alla villa, vuit lliures tres sous, dich 8 ll. 3 ss.

Quant al (l)libre della quístia roman a donà y pagà dit Mateu Orpinell daltra part los dos censals del doctor Villa, de Taragona, que són de pensió qui(n)se (l)liures, dich 15 ll.

Daltra part la pensió den Fallip de Pomà, ques pensió sinch (l)liures, dich 5 ll.

Més daltra part la meitat del cencal del seignor Mo. Ninot, della villa de Santa Coloma, sinch lliures, dich 5 ll.

Més daltra part lo cencal del seignor rector de Pira, que són sinch (l)liures, dich 5 ll.

Més daltra par(t), altro cencal del senior rector de Pira, penció sinquanta sous, dich 2 ll. 10 ss.

Y per ser vist y mirat lo present comte per lo sobredits jurat y oidós de comtes, roman a deure lo sobredit Orpinel(l) les sobredites partides ab papés y dinés.

Y per la veritat ab presència de tots los sobreanomenats fas jo Toni Juan Calbet, balle y notari della villa, la present clarísia y comte, vuy dia y any sobredit. Toni Juan Calbet. /foli 54 verso/

En el següent compte, tenim el primer esment explícit als soldats francesos. Els pirencs van haver de donar ordi per a les cavalleries.

Vuy als 29 dies del mes de febré del any 1644 (han passat comptes els jurats del 1643 amb els del 1644). (Han pagat per censals, despeses de vila i de pobres 205 ll. 3 ss. 5 d. i han donat dits aplegadors amb un llibre 24 ll. 15 ss. 5 d.) «les quals partides són a compliment de aquelles 235 ll. 18 ss. 10 d. que dits aplegadós sobreanomenats tenien encomanades de aplegà.

Resten a dar lo comte los jurats de 1643 del tal(l) dels ordins que an dat als soldats fransesos y otros gastos que deuen y tenen tal(l) fet
/foli 47 verso/

L'escalada de despeses per fer front als allotjaments no troba aturador: civada, farratges, espelta, sosteniment d'un soldat... Els deutes ja arriben a centenars de lliures. A més, l'acabament de la llevada de consell no té pèrdua.

Resten a dar lo comte (els jurats del 1644 als de 1645) dels tal(l)s della sivada (...) y farages (farratges) y espelta y blat que an gastat ab los alogamens (allotjaments) y portarne fora a Blancafort y a Munblanch, que an gastat 4 soldats fransesos y catalans», a 4 de març de 1645. */foli 56 recto/*

Vuy als sinch dies de agost de 1645, an dat lo comte del tal(l) que tenien fet los jurats del any 1644 delles pèrdues delles sivades y ordi y espelta y blat que an presos y fer donar los soldats fransesos, y fer un soldat a Villaredona per defensa della provínsia, y otros que ab los memorialis per dits jurats donats se trobaran tenen de caregà entre lo tal(l) y los dinés quels són entrats della sivada y espelta y ordi als dits jurats.

Vists y mirats dits memorialis per nosaltros jurats de dit any 1645, tenen de caregà los dits jurats de lany 1644, dos centes y sinquanta dues liures y quinse sous.

Y per se pasat y comtat lo dit tal(l) nosaltros los jurats de dit any fem ab voluntat de nosaltros jurats vels y nous la present claria de comte della entrada de dit memorial, la qual entrada a de dar descàreh los dits jurats vels ab papés u dinés, fetes les forses per justísia y de voluntat de tots los sobreanomenats.

Fas la present clarísia de comte de mà de mi Antoni Juan Calbet, balle y escrivà della villa, vuy dia y any sobredit. Antoni Juan Calbet.
/foli 75 verso/

Memorial del que an denonsiat y aver pagat los jurats del contraescrit memorial als jurats del present any de 1645, als 5 dies del mes de agost.

P(rim)o an pagat per una pensió que fa la villa y particullàs al seinor rector de Barberà sinch liures y setse sous, an de donà labarà (sic) alla villa de deu liures los dits jurats y així o a promès devant tots los jurats, 5 ll. 16 ss.

M(és) am dat a un soldat fransès que va dir volien venir alogar así que fesem bol(l)etes tres liures, 3 ll.

M. donàrem a uns soldats que volien anar a Reus ins demanaven vuit cavalcadures, los donàrem dotse reals, dich 1 ll. 4 ss.

M. donàrem altres soldats per lo bagatge quens demanaven dos reals, dich 4 ss.

M. donàrem a Nofre Gavaldà tretse lliures i deu sous, dich 13 ll. 10 ss.

M. al jurat Amorós li donàrem vintiset sous, dich 1 ll. 7 ss.

M. al jurat Ferré tretse sous i mig, dich 13 ss. 6.

M. pagàrem quatre lliures per la vila al senyor rector de Barberà, dich 4 ll.

Lo preu que an fet los senyós arrendadós al ordi que donàrem als soldats és a rehó de 42 sous, val 24 ll. 4 ss.

I a la sivada a rehó de 38 ss. quartera.

M. a Nofre Gavaldà deu quarteres de ordi a rehó de 27 ss., val tretse lliures y miga, dich 13 ll. 10 ss.

M. a la viuda Avellana dues corderes de sivada a rehó de 24 ss. que val dues lliures y vuit sous, 2 ll. 8 ss.

M. a Juan Amorós una quartera de ordi, 1 ll. 7 ss.

M. a Pere Ferré miga cordera de ordi val 13 ss. 6.

M. a tal Sicart de Talavera dues corderes de ordi a rehó de 42 ss. val quatre lliures 4 sous, dich 4 ll. 4 ss.

M. a Juan Amill una cordera de sivada val 1 ll. 18 ss.

M. a Jaume Miró de Sarreal miga cordera de ordi a rehó 42 ss. val 1 ll. 1 ss.

M. a Jaume Miró de Beltall dotse quarteres de ordi a rehó de tres lliures y quatre sous que val trenta y vuit lliures y vuit sous, dich 38 ll. 8 ss.

Y més al sobredit Miró dues corderes de sivada a rehó de tres lliures que val sis lliures, dich 6 ll.

Y més a Bartomeu Avella vuit corderes de ordi a rehó de 42 ss. per cordera que val setse lliures y setse sous, dich 16 ll. 16 ss.

Y més altres gastos que an sucseïts a la vila en lo sobredit any de 1643.

Y los preus dels soldats són al seu modo a devuit sous cordera y algunes no les an pagades y altres ab moneda falsa, tot sie per a mort (amor) de Déu los trebals, y nosaltres pobres jurats vels y nous no entenem tenir un diner. Sa seinoria u mirarà y sabrà los trebals nostres. /folis 197 recto-198 recto/

L'any 1643, la gent de Pira va haver de portar ordi i civada a Alcover i Valls. Si sumem els diferents partits, obtindrem un total de 38 quarteres d'ordi i 11 quarteres 5 quartans de civada. No són pas quantitats menyspreables.

Memorial de tot aquell ordi o sivada que an gastat los soldats en lo lloch de Pira y lo quels havem haportat en la vila del Cové y en la vila de Valls per uns manamens nos feren que i aportàsem palla y ordi en dites viles en lo any 1643. És lo segent:

Primo en la vila se gastat setse faneques de sivada dels seniós arendadós y més sis corteres de ordi, dich 6 q.

Les sobredites setse faneces són sis quarteres sinc quartans, 6 q. 5 c.

Més ha Nofre Gavaldà deu corteres de ordi, diem 10 q.

Més ha la viuda Avellana dues corteres de sivada, 2 q.

Més a Juan Amill una cortera de sivada, 1 q.

Més a Jaume Miró de Sarreal miga cortera de ordi, 6 qans.

Més al jurat Amorós una cortera de ordi, 1 q.

Més al jurat Ferré miga cortera de ordi, 6 qans.

Més a Bartomeu Avella vuit corteres de ordi, 8 q.

Més a tal Miró de Belltall dotse corteres de ordi, 12 q.

Y més al dit Miró dues corteres de sivada, 2 q.

Y més del sobredit ordi ne agerem de donar al capità del Cové dues corteres per no averlin de aportar tres cadell dia.

Y més al capità de Valls lin donàrem una cortera per no averlin de aportar tres cadell dia, que del sobredit comte se nan de llevar tres corteres.

Més ne tornarem al jurat Amorós quatre quartans que lin devíem.

Que se nan de llevar del sobredit comte tres quarteres y quatre quartans, 3 qres. 4 qans.

Lo que avem pagat dels dinés que avem trets del ordi o sivada lo segent.

Primo lo jurat Amorós anant Alcové ab sos companis per palla y ordi los encontrà en lo camí il volien fer anar en fins a Lleida ab tota la averia, los agé de donar vint rals, 2 ll.

Més donàrem a Juan Santjuan per acompanyar una neboda del senior prió a Barselona quinse reals, dich 1 ll. 10 ss.

Més a Gusep Salvador, de Solivella, per a anar a la part de Lleida per a cercà la somera den Orpinell i ha son fill quant anaven a Lleida que lo i ageren de fer anar los jurats, li donàrem 1 ll. 4 ss.

Més al senior balle pera hacompaniar la neboda del senior prió ha Barselona li donàrem quinse reals dich 1 ll. 10 ss.

Més donàrem a Bartomeu Avella dues lliures y deu sous, dich 2 ll. 10 ss.

Més donàrem a la viuda Avellana dues lliures y vuit sous, dich 2 ll. 8 ss.

Més ha pagat nOrpinell a la cort del dagà de Monblanch dotse sous i més un sou al senior dagà que són tretse sous dich 13 ss.

Més donà dit Orpinell a tal Aguader de Monblanch per dues pales per al forn deu sous, y més an Getell per a portar lès dites pales un sou, que tot pren suma de onse sous, dich 11 ss.

Més nos feren pendre los soldats del jurat Amorós un mig creuet fals, dich 1 ll. 16 ss.

Més donàrem an Salgado de Monblanch per un adicta quatre sous dich 4 ss.

Vuy als 6 dies del mes de agost del any 1645 am dat lo comte nosaltros los jurats del any 1643 qui som Mateu Orpinel y Joan Amorós y Pere Faré a Pau Tarès jurat del any 1644, y junt los jurats del sobredit any 1645 de tots los dinés que san tret del ordi y sivada que tenim conprada y rebuda ab lo contraescrit memorial y pagaments que avem fets per los gastos dels alogamens mensionats ab dit memorial per dit Mateu Orpinel, am cobrat del ordi a preu quel pagaven los soldats a raó de devuyt sous cortera, tenim rebut nosaltros los sobreenomenats (jurats del 1643) entre lordi y un escot que feren en lo concell per portar farage alla villa del Cové de sis lliures onse sous y set liures ab dinés que Antoni Juan Calbet doní als dits sobreenomenats ab presència dels jurats del 1644 lo qia que donaren los comtes dels llibres della quístia, que tot pren suma de coranta sinch liures y deset sous y sis dinés, dich 45 ll. 17 ss. 6 y per quant aquesta cantitat la tenim rebuda y ab presència de tots los sobreenomenats y de nostra voluntat fas fer la present clara de comte de mà de Antoni Juan Calbet balle y escrivà della villa y firmat de Mateu Orpinel sobreenomenat vuy dia y any sobredit.

Deschàrech alla villa com an rebut y agut Mateu Orpinel y Juan Amorós y Pere Faré coranta sinc liures deset sous y sis, dich 45 ll. 17 ss. 6, les quals són en descàrech de aqueles seixanta set liures y setse sous dich 67 ll. 16 ss. 6 (sic) y per la raó de dites seixanta set liures y setse sous que trobam ab lo contraescrit memorial aver els pagades los sobreenomenats y aver cobrades les dites (45 ll. 17 ss. 6) y nos en fan lo present deschàrech (...) als 5 de agost de 1645.

Reste a deure la villa als sobreenomenats jurats del any 1643 tots comtes fets del que an pagat ab lo contra escrit memorial deset liures y denou sous, dich 17 ll. 19 ss., fet lo present comte de dit memorial ab presència dels jurats y Pau Tarès (...) vuy als 5 dies de agost de 1645.

En el compte presentat pels jurats del 1645, l'esment a soldats allotjats a Pira és clar, igual com ho resulten les referències a Montblanc i Sarra. Els

grans havien hagut de ser comprats a un preu molt més alt del que pagaven els militars. Totes les càrregues són per a la guerra.

Vuy als deset dies de febré del any 1646, an dat lo comte los jurats del any 1645 (Gaspar Lloelles, Magí Miró, Domingo Pujol) als jurats del any 1646 (Mateu Orpinell, Joan Amorós i Llorenç Avalla) y oidós presens (Joan Pau Tarès i Francesc Bonastre) donat ab uns memorialis (...) de tot lo que an pres ab dinés de sivada, de pa y vi que an dat als soldats alogats dins lo lloch de Pira y fornir a Munblanch y a Careal al camp de sa altesa de Térmenes.

An donat de càrega del que tenien rebut dosentes y nou liures y deu sous, sens moltes pèrdues que an fetes ab lo compra los grans, conprantlos molt més ca(r)s que los soldats los pagaven, conforme conste ab memorialis per dits jurats vel(l)s donats als dits jurats nous, ab presència de tots los sobreanomenats.

Y per ser esta la veritat fas la present càrega de comte de mà de mi Antoni Juan Calbet, balle y escrivà della villa, vuy dia y any sobredit. Y la dita càrega és tant solamen per los gastos della gera.

Antoni Juan Calbet. /foli 76 verso/

Descàrega al contra escrita fulla als jurats del any 1645 als jurats de 1646 que an pagat per conprà sivada, ordi, espelta, conforme conste ab memorialis per dits jurats vel(l)s (Gaspar Lloelles, Magí Miró i Domingo Pujol) donats als jurats nous (Mateu Orpinell, Joan Amorós, Llorenç Avalla), ab presència de Juan Pau Tarès y Fransés Bonastre, donen de descàrega ab dits memorialis y partida de taulla de la villa de Servera per la paga del bataló y altre albarà que an pagat al advocat della villa que és don Francisco Desclerges, della villa de Munblanch, de quatre (l)liures, y an de dà lalbarà dits jurats vel(l)s als dits jurats nous trobes ab dit papés que an donat y pagat dos centes y nou (l)liures y onse sous y quatre dinés.

Y per la veritat y ab presència de tots los sobrenomenats fas y escrich lo present descàrech de mà de mi Antoni Juan Calbet, balle y escrivà della villa, vuy als 17 dies de febré del any 1646.

Antoni Juan Calbet. /foli 77 recto/

Vuy als 15 de mars (de 1646) an donada la pòlisa que tenien los jurats del any 1645 als jurats de lany 1646 del blat que avien portat a Sareal per forní los soldats alogats en dita villa, que sume coranta dues (l)liures, los quals dinés en ser cobrats san de donà y fer paga al blat que an conprat u mallevat al senior Jaume Boràs de Valbona.

Y esta és la delliberasió del concell y confesan averlla rebuda dita pòlisa los sobredits jurats del any 1646. Antoni Juan Calbet. /foli 77 recto/

Dèbit que deu la villa als jurats del any 1645 de dinés bestrets dits jurats alla villa de sa bosa.

Primo a Gaspà Loelles per una partida despelta que an conprada a Toni Castaló de Blancafort per forní los soldats, dues liures y vuit sous conforme conte ab lo memorial per els donats lo dia dels comtes, 2 ll. 8 ss.

Ytem més deu la villa a Domingo Pugol per bestreta alla villa de sa bosa per dar al faruel (furriel) magó que estave alla Espluga, a pagat dit Pugol quatre liures y setse sous y se lis deu, 4 ll. 16 ss.

Ytem deu la villa ab senblans partits despelta an presa los jurats del any 1645 als abitans de dit lloch de Pira, conforme conté ab un memorial de dits jurats donat que deuen dues corteres y sis quartans despelta, 2 co. 6 q.

Ytem deu la villa al jurat Miró un sou y quatre dinés, 1 ss. 4.

/foli 77 verso/

Vuy als 15 dies de mars del any 1646 an dat descàrech los jurats del any 1645 als jurats del any 1646 de aquella pòlisa que avien cobrada de devuit liures y catorse sous della taulla y bancs della ciutat de Barcelona per lo que avie gastat lo mosur de Santa Maria del regiment Sant Simon al lloch de Pira.

Les quals 18 ll. 14 ss. avie cobrades Honofre Capdevilla ab prócura de dits jurats.

Y los dits jurats de dit any 1645 nan pagat deu liures a Toni Castaló dela villa de Blancafort per espelta que han presa per als soldats, y vuit liures y catorse sous que an donades ab dinés comtans dit dia del sobredit any deschèrec als jurats de lany 1646.

Y per ser esta la veritat, ab presència de tots los sobrenomenats jurats vels y nous y de sa voluntat fas jo Antoni Juan Calbet, balle y escrivà della villa lo present descàrech, vuy dia y any sobredit.

Antoni Juan Calbet. */foli 78 recto/*

És ver com nosaltros los jurats de layn 1646, qui som Juan Amorós, magó, y Lorens Avalla, tenim della villa rebuts los dinés segens: Primo, dues dobles de or del tersio de Miranvilla, per lo preu de nou liures y dos sous, 9 ll. 2 ss.

(...)

Més am cobrat de mosur la Verdura del tersio de Sant Simon, nou liures deu sous, 9 ll. 10 ss.

Més an venut los sobredits jurats del blat que an manllevat a Santa Coloma als aredadós per pagà los soldats della plasa de Munblanch per raó de quinse dies a raó de nou sous per soldat tres soldats que lo lloch y tenie tres corteres y miga a raó de sinch liures tres sous u

vuit per cortera, sive devuit liures, dos y deu, dich 18 ll. 2 ss 10.
/foli 79 verso/

Descàrech alla contra escrita fulla que an pagat per tres soldats della leva de Sarvera, a raó de tres liures cade soldat, an guinat nou liures, dich 9 ll.

Descàrech que an pagat per la contra escrita fulla los jurats, nou liures dos sous al flaqué de Barbarà per dar al mosur de Tallamain, no se na cobra res, que no vulgueren donà res lo dit mosur de pa, 9 ll. 2 ss.

Descàrech que an pagat alla segona leva de Sarvera per raó de sinch soldats alla plasa de dita vila a raó de tres reals per soldat per tems de devuit dies, an guinat vintiset liures, dich 27 ll.

Descàrech que am pagat per la contra escrita fulla nosaltros los dits jurats per raó de vuit coterres despelta per dar als cavals de mosur la Verdura quant estave alogat en Pira, a raó coranta nou sous cortera, val denou liures y docse sous, la qual espellda am comprada alla Guàrdia a Pere Baga y Pere Monparlé, 19 ll. 12 ss. */foli 80 recto/*

Relació dels deutes de la vila a diferents particulars, a mitjan 1646. Pugen unes 43 lliures i alguns crèdits són per espelta que els veïns van haver de deixar. És curiosa la notícia de la fabricació de l'arcabús.

Vuy als vuit dies de juriol de layn 1646 ses tengut concell ab lisènsia de Antoni Juan Calbet, balle, portant lo bastó per lo molt Ill. monseïnor lo prior de Cateluina y seïnor del lloch de Pira, ses determenat lo concell tot junt nomenats ab son nom propi cade u de per si, primo Juan Amorós jurat, Lorens Avella, jurat, Magí Miró, Jaume Orpinel, Isidro Martí, Pere Faré, Pere Badia, Domingo Pugol, Jaume Amill, Fransech Bonastre, Juan Trilla, se són determenats que per (l)levar qüestions per les pòlises que tenen per la villa y altres deutes que deu lo lloch y fa lo lloch fos denunciat y asentat cade u de per si ab lo libre della villa per veure lo que deu la villa, y per ser esta la deliberació del concell y de sa volentat fas jo Antoni Juan Calbet la present (l)levada de concell, balle y escrivà della villa, vuy dia y any sobredit.

Primo deu la villa al povil Tarès per una pòlisa que té dit Tarès per resta despelta que la villa li a presa, li és degut denou sous, 19 ss. Més a Domingo Pugol per una pòlisa que té de blat y espelta que los jurats del any 1644 li restaren a deure a dit Pugol, se li deu vuit liures un sou y vuit, 8 ll. 1 ss. 8.

Més deu la villa a Domingo Pugol per raó de sinch dies que és anat dit Pugol a Sarvera per la villa, lo i a fet anà per parlà ab los seïnós del batalló, a raó de quatre reals cade dia, a guinat vint reals, y docse

sous que va pagar al notari, que tot pren suma de dues lliures y docse sous y són per dos camins que dit Pugol y a fets a lo i fet anà Pau Tarès y Fransech Bonastre en lo any 1644, 2 ll. 12 ss.

Més deu la villa a Jaume Amill del caré della església onse lliures y devuit sous per tantes lin deu la villa per espelta que li an presa per la villa los jurats del any 1644 qui són Pau Tarès y Franses Bonastre, com conte de una pòlisa de dits jurats que té dit Amill, 11 ll. 18 ss.

Més deu la villa a Juan Amorós divuit lliures docse sous per tantes lin deu la villa per resta de magor cantitat per espelta que li an presa los jurats del any 1644 qui són Pau Tarès y Fransés Bonastre, com conste de una pòlisa de dits jurats a dit Amorós, 18 ll. 12 ss.

Més diu la villa a Pere Badia per un canó de sinch pams que los jurats an pres per fer un arcabús, se li deu 1 ll.

Més sinch sous al dit Badia que la villa li a romàs a deure quant va anà a Sarvera, 5 ss.

Del compte pertocant al 1647 en retenim les referències a la guerra. Segueixen documentats els mosurs francesos, hi ha dades sobre guàrdies a Balaguer, al voltant de vendes de blat per pagar el vi als soldats...

Vuy als 17 dies del mes de mars del any 1648, an dat lo comte los jurats del any 1647 als jurats del any 1648, que del dinés que an presos del mosur Maques del Regiment de Pomà, que són los segens. Primo, per la primera mesada a donat lo seinor marquès, quinse dobles de ora a raó de sinquanta tres reals la dobla, valen setanta nou lliures y deu sous, dich 79 ll. 10 ss.

Més tenen rebuts los mateixos jurats setse sous della guarda de Ballagé (Balaguer), 16 ss.

Més vuit sous de una ... del regiment de sa Altesa, 8 ss.

Més tenen rebut los jurats catorse reals de les companies de Mosur de Marse, 1 ll. 8 ss.

Més tenen rebut lo jurats vintivuit lliures y denou sous per raó de sis corteres de blat que an venut per pagà lo vi als soldats a raó de coranta quatre les quatre corteres y les dues a coranta sinch reals cortera, 28 ll. 19 ss. (foli 80 vers)

Deschàrech als jurats del any 1647 dels contra escrits dinés que nan pagat.

(...)

Més am pagat a Honofre Gavaldà denou lliures per conprà vi a Munblanch per donà als soldats, 19 ll.

Més am pagat vint reals al criat del marquès quens volie fer aportà una carta a Gostantí y ningú del lloch no y volgé anà, 2 ll. (...)

/foli 81 recto/

Una quantificació, suposem que parcial, situa en poc més de 200 lliures la xifra pagada per la universitat de Pira per despeses d'allotjaments. L'aplegador n'havia reunit una mica més de 125.

Vuy als vintisis dies del mes de agost del any 1648 a donat lo comte Lorens Avella de aquelles doscentes y una liura quatre sous y sis dinés que tenie de aplegà de un tal(l) que lo consell li avie donat aplegà per pagà pòlises y blat mallevat lo lloch de Pira per los gastos della gera y pèrdues de sivades y del pa y vi que an dat als soldats quant an estat alogats en lo lloch de Pira.

Com avie de forní e altres pars trobes aver comtat y pagat lo dit Lorens Avella ab dinés y papés cent y vintisis liures y set sous y sis dinés, 126 ll. 7 ss. 6 d.

Reste a deure alla villa lo dit Lorens Avalla, setanta quatre liures y deset sous, dich 74 ll. 17 ss. */foli 81 verso/*

La despesa del 1648 encara és superior a l'expressada en el compte del 1647. Observem una diferència, en el càlcul, d'una lliura.

Vuy als set dies del mes de Abril del any 1649, an dat lo comte los jurats vells (Magí Miró, Pere Ferrer i Jaume Orpinell) als jurats nous (Joan Amorós, Llorenç Avalla i Isidre Martí) de un tal(l) que los jurats an fet per los gastos della gera y sivades pa y vi y altres nesésitats del lloch.

An tallades tresentes y coranta tres (l)liures y docse sous y quatre dinés, trobes que an pagat los dits jurats als que avien fet la bestreta en dit any, y les nesésitats mencionades dos centes y seixanta vuit liures devuit sous y un diné, dich 268 ll. 18 ss. 1.

Resten a deure los dits jurats alla villa u al que an bestret setanta sinch (l)liures y deu sous y tres dich 75 ll. 10 ss. 3.

Y per la veritat, ab voluntat de tots presens fas jo Antoni Juan Calbet la present claresia de comte, vuy dia y any sobredit. Antoni Juan Calbet, balle y escrivà. */foli 60 verso/*

La retuda de comptes següent és molt interessant, car permet de detallar quin tipus i quantitat d'aliments havien de rebre uns soldats de cavalleria allotjats a Pira entre juny i agost del 1650. També és de notar l'avaluació econòmica de la despesa, així com la distribució dels allotjaments entre onze cases de Pira: quatre de mà major, quatre de mà mitjana i tres de mà menor. D'aquesta manera, sabem que el batlle va allotjar dos soldats durant 34 dies, amb una despesa avaluada, per raó de pa i companatge (vianda per acompanyar el pa), en 20 ll. 8 ss. Els altres tres focs de mà major tingueren un soldat el mateix nombre de dies, per tant, la despesa fou de la meitat. Fins a quatre

cases de mà mitjana allotjaren bé un soldat bé un criat —soldat i mig— per espai de setze dies, la meitat dels de mà major. Finalment, tres llars de mà menuda tingueren un soldat cadascuna per temps de vuit dies. Hem avaluat la despesa global en 82 ll. 4 ss.

Més tenen de caregà los jurats del any 1650 per un tal(l) de blat que tenen fet per la villa per forní sinch soldats de caval(l) de pa y de vi y conpanatge y sivada per los caval(l)s, que eren del Regiment de Goula, taiga quens va fer lo coronel que estave alogat a Forès y Careal, nos féu la taiga que donàsem dues mesures despelta, y los primés dies nos feren donà quatre corteres de blat ab comte de sivada, y dos liures de pa per soldat, y tres cortilles de vi per soldat, y lo conpanage, y de tot lo gasto que an fet los sobredits soldats, ques de dos de juin van estar alogats fins als deu de agost del sobredit any, feren un tal(l) per pagà lo sobredit gasto de la sivada y del vi, que an gastat de sivada denou corteres y miga a raó de vint reals valen trenta nou liures, dich 39 ll. Item més set càreges y un canti de vi, a raó de deu liures valen setanta una liura y sinch sous, dich 71 ll. 5 ss.

Y per pagar lo sobredit gasto tenen un tal(l) de vintivuit corteres y mig de blat, a raó de quatre liures per cortera, val lo dit blat cent y catorse liures, dich 114 ll. estes tenen de càrega los dits jurats.

Item tenen de descàrega entre sivada y lo vi que està sobreescrit que an pagat cent y deu liures, dich 110 ll. y vuit liures que san perdudes ab les sobredites quatre corteres de blat, donades a comte de sivada, dich 8 ll.

Resten a pagar tot lo pa y lo conpanage als patrons que estaven alogats. Y per ser així donat lo present càrech y descàrech los sobredits jurats als jurats de lany 1651, qui són Pere Faré y Juan Calbet, ab presència de Antoni Juan Calbet, balle y escrivà per la villa, vuy dia de vint de Sature del any 1652.

Lo que roman a deure la villa als patrons del contraescrit any 1650 per lo pa y conpanatge:

Primo, lo balle se li deu per raó de trenta quatre dies a dos soldats pa y conpanage a tres reals cade dia, se li deu vint liures y vuit sous, 20 ll. 8 ss.

Item a Juan Amorós, un soldat per raó de trenta y quatre dies de pa y conpanage, a raó de tres reals cadel dia, se li deu deu liures y quatre sous, 10 ll. 4 ss.

Item a Juan Amill per un soldat trenta quatre dies, a raó de tres reals de pa y conpanage, se li deu 10 ll. 4 ss.

Magí Miró, un soldat per tems de trenta quatre dies, a raó de tres reals de pa y conpanage, se li deu 10 ll. 4 ss.

Mà migana.

Jaume Orpinel per un soldat y mig que ere un criat, a raó de tres reals cadell dia, se li deu set liures y quatre sous, 7 ll. 4 ss.

Isidro Martí, un soldat, se li deu setse dies a raó de tres reals de pa y de vi, val quatre liures y setse sous, 4 ll. 16 ss.

Pere Badia, un soldat y mig, per raó de setse dies a raó de reals de pa y conpanage se li deu, 7 ll. 4 ss.

Jaume Amill, un soldat per raó de setse dies a raó de tres reals de pa y de vi, se li deu, 4 ll. 16 ss.

Mà menuda.

Pere Faré, un soldat per raó de vuit dies a raó de tres reals de pa y conpanage, se li deu dues liures y vuit sous, 2 ll. 8 ss.

Lorens Avella per un soldat per raó de vuit dies se li deu de pa y copanage (sic) a raó de tres reals, 2 ll. 8 ss.

Pere Faré della plasa se li deu per un soldat vuit dies a raó de tres reals de pa y copanage se li deu, 2 ll. 8 ss.

Al marge esquerre: feta la present càrega per los jurats de 1650 y de 1651 y de 1652 vuy als 20 de 8tubre de dit any 1652, escrita per Antoni Juan Calbet, balle y escrivà. Antoni Juan Calbet.

Vuy als vint de 8tubre del any 1652 an dat lo comte los jurats del any 1651 al jurat de dit any 1652 que los dos són absens, lo qual jurat és Isidro Martí, ab presència de Antoni Juan Calbet, balle, lo qual comte és de sinquantatres liures y deu sous que an cobrades della darera paga del vintè del any 1651, dich 53 ll. 10 ss., dels aredadós qui eren Jaume Juan Tàrega, della villa de Munblanch, y Juan Torruella, de dita villa.

Descàrega que an pagat alla gornisió de Popplet Despaina al governador per leina vint liures, 20 ll.

Descàrech que an pagat a Fransés Murtra per una sivada li devie la villa del any 1648 denou liures, 19 ll.

Los restans dinés los san aturats los dits jurats per sos trebals y dietes, conforme conste ab un memorial de magor cantitat fet per dits jurats qui són Pere Faré y Juan Calbet, y per la veritat que an dat lo sobredit comte fas jo Antoni Juan Calbet la present clarisia de comte de mà mia pròpia vuy dia y any sobredit. Antoni Juan Calbet.

Al marge: y delles dits dinés del vintè an pagat les partides asentades y no més y laltro diu so aturen per sos trebals.

/folis 85 verso i 87 recto/

El bagatge era una prestació exigida pel poder públic a tots els ciutadans posseïdors d'atzembles, cavalleries o carretes, que consistia en el transport d'homes i de mercaderies en benefici de l'exèrcit. La noblesa feudal l'imposà

a la pagesia en la forma de tragines. Ja recuperada Barcelona per les armes de Felip IV, es demanava als jurats que donessin compte d'un bagatge.

Vuy als dia de St. Andreu del any 1652 an fet un tal(l) los jurats de dit any per pagar lo bagage que avien de fer anar les avaries a Barbarà, quen pagaren vuit liures, y lo tal(l) és de més de onse liures, ane de donar lo comte.

Ytem més an fet un tal(l) de sinquanta liures quant miser Sagara, jutge della Audiència, va vení a Sareal, los sobredits jurats del sobredit any 1652, nan de donar comte. */foli 63 verso/*

El febrer del 1654, el consell acorda de posar les pòlisses a raó de censal, a un interès del 5% (sou per lliura, u per vint) que havia de ser carregat al llibre del comú. Cada particular hauria de pagar segons la vàlua dels seus béns immobles. El prior de Catalunya, senyor de Pira, no ho va acceptar. Argumentà que la guerra passaria i tot tornaria a anar bé. L'infern és ple de bons desitjos, certament.

Vuy als vintisis del mes de fabrer any 1654 sa tengut concell ab lo lloch acostumat del lloch de Pira, ab lisençia del balle qui és Antoni Juan Calbet (...) congregats tots los abitans en lo lloch acostumat nomenats ab son nom propi an votat juntament ab los jurats que totes les pòlises que estan asentades en lo present libre redoides alla corent moneda per lo dit concell de dit lloch, an determinat com tots los que tenien bestret alla villa que volien ser pagats que com avien de mallevar de dites cantitats mensionats ab lo trasescrit escrit, an votat tots a una veu u la magor part (...) que les dites pòlises y cantitats les posasen a raó de censal, so és a sou per liura, y que aquest yntarès fos caregat ab lo libre del comú y cade qual pagàs per lo que tindrie de valia en lo terme (tots voten això) y conformats ab lo vot dels jurats ques pago a sou per liura y ques pago del comú cade u per lo que tindrà de valia ab lo terme (...). */foli 126 verso/*

Resposta del molt Illt. y mon seignor als jurats de Pira y al balle que la contraescrita deliberació del concell feta als 26 de fabrer del any 1654 en la villa de Sarvera no volie ques fes y que la gera pasarie y allessores ne farien tal o conpondrien ab lo modo de justisia avenli portat tota la càrega per dits jurats que lo mateix resional y en prova són lo mateixos jurats y balle que era als vuit de mars del sobredit any 1654. Antoni Juan Calbet, balle y escrivà per la villa. */foli 127 recto/*

No tothom havia pogut o volgut pagar els talls de guerra. La universitat, endeutada, havia d'actuar contra els morosos. Per practicar-ho, requeria del consentiment general. En aquesta oportunitat, fou obtingut.

Vuy als deu de desenbre any 1654 an tengut concell los jurats de dit any, ab lisència de Antoni Juan Calbet, balle del lloch y terme de Pira per lo molt Ill. seignor fra don Falip de Sabater, prior de Cateluina y seignor de dit lloch. Demanat justísia contra dels béns del condam mo. Loís Amill y u dels marmesós.

Tot lo popble congregat, tots a una veu, an votat ques fos feta eixecusió ab la casa y béns del seignor Loís Amill, situada ab lo terme de Pira (...) per les valies que dita casa deu fins al dia present (...) per pagar los tal(l)s y contribusions que los demés an pagat en servei del Rei nostre seignor y defensa della província.

(Voten a favor diverses persones) y los jurats an promès que estan en tot y per tot alla defensa. /foli 66 verso/

Entre els comptes del 1655, enmig d'una llarga nòmina de censals i deutes i càrrecs diversos, encara suren les despeses de guerra.

Vuy als deu de febré del any 1655 an donat lo comte los jurats del any 1654 als jurats del sobredit any 1655, qui són Gaspà Loelles, Francesch Capdevilla, y Juan Calbet no i ere en dit dia. An donat lo comte a Juan Amill, y a Isidro Martí y a Jaume Amorós, jurats en dit any 1655, oidor de comtes Jaume Amill.

Trobes que an pagat Francesch Capdevila, aplegador del tal(l) y valies della villa y quisties de bèstias, trobes que té de caregà tresentes y trenta vuyt liures y docse sous,

Trobes que a pagat sinquanta quatre liures coranta nou de resta que devie la villa a Jusep Guel, tinent della compania de don Fransescho Judisi que lo seignor rector de Pira ab un ome que han donat que li an dat per son gasto fins a Barselona, anà y tornà, trenta dos reals.

Ytem més a pagat dit Capdevilla vintisis liures al seignor vager per un soldat.

Ytem més a fet bo als particulàs de dit lloch que avien bestret per pagar los soldats de tres de mars fins a vuit de juriol com apereixerà ab les rebudes de abril y maig y juin, que la del mars nons en feren, vuitanta quatre liures y sis sous.

Ytem més a pagat ab albarans al cor della villa trenta liures.

Ytem per pobres, sivada als cavals com constarà ab son libre y sa soldada y dietes y li an fet bones sinquanta una liura y quinse sous y tanbé li an fet bo per la povilla Masagera sis liures y docse sous y sis dinés per lo tal(l) della valia.

Més li an fet bo un cencal que fa alla villa de dos sous y set dinés.

Més han fet bo la vallia de Toni Amill, catorse sous y sis.

Més an fet bo lo encaragement della povilla Duga y un censaló que són dues liures dos sous y tres.

Més li an fet bo la quístia del povil Barufet, tres liures y sis sous.
Més de altra part li an fet bo lo encaragament de Toni Calbet a dit povil Barufet, dues liures nou dinés.

Ytem més a donat lo albarà de mo. Ninot de Santa Coloma, pensió 10 ll.

Ytem més a donat dos abarans della iglésia de Barbarà, pensions 15 ll.

Ytem més a donat lo albarà della povilla Carbonella, de Careal, pensió 5 ll.

Ytem més a donat lo albarà de mo. Recasens de Santa Coloma, pensió 5 ll.

Més li an fet bo lo censal que fa la povilla Masagera que fa ab altres tre sliures y docse sous, 3 ll. 12 ss.

Més li an fet bo la vallia de Tecla Noges della Espluga de Francolí, dues liures catorse sous y vuit dinés.

Més han fet bo los mals fa alla villa, dues liures y dos dis dinés.

Més li an fet bo la quístia del povill Lobregat, una liura y setse sous.
Y per cer esta la veritat mirat y comtat per dits jurats vels y nous y dit oidor de comtes reste a donà p(er) quatre albarans, so és, lo de Falip de Pomà, pensió 5 ll., y lo del seinor rector de Pira, pensió 5 ll., y lo de Sarvaró de Vals, pensió 7 ll. 10 ss., lo de Puix de Lilla, pensió 5 ll. y delles dites sinch liures na de paga vint reals tot lo comú de la villa.

Y reste a deure la villa quant al libre del tal(l) y lo que li an fet bo los jurats, trese liures nou sous y sis, 13 ll. 9 ss. 6, y dit Capdevilla a de donà los quatre albarans.

Y per la veritat ab consentiment dels jurats nous y vels y dit oidor de comte fas jo Antoni Juan Calbet, balle i escrivà per la villa, la present clarísia de mà mia propia, vuy als onse de fabré del any 1655.

Més han fet bo la quístia de mosèn Amill, siquanta una liures y quise sous, y totes se deuen a la villa, 51 ll. 15 ss.

Antoni Juan Calbet. */foli 92 recto i verso/*

Any 1655:

Més a de aver Juan Amill, com aplegador del vintè, que a donat als jurats tota la espelta y sivada per un compania de cavals que vingé del Pla que li avie romosa y és franch. */foli 94 recto/*

Vui dia dels nou dies del mes de agost del any 1656 (...) ab istànsia dels jurats (...) per les despeses que vénen alla villa delles pensions que fan als acreadós, y molts jurats que aurà vuit o nou anys que estan caregats ab lo libre dels comtes de albarans de particullàs, y altres dinés que tenen encorporats y los gastos no paren, y així per donar

asientos a estas despeses y mirar los deutes y qui deurà, an votat tot lo concell junt que fosen alegits tres omens per los jurats que no fosen apasionats mig en sant jurament que totes les despeses fosen compartides segons la cantitat del deute u si no sere perdut per culpa dels jurats que u aministraven que i tallasen a lo que ses consiènsies los apereixerie la magor part dels dits elegits promens o fason segons per els els serà tacsat y mirat sens mora ni triga alguna o agen de pagar u donar comte com no an pogut cobrar, que la villa los o farà bo (...). /foli 128 verso/

Vuy als quinze dies de febrer del any 1657, an donat lo comte los jurats del any 1656 als jurats del 1657, jurats vels y jurats nous y oidor de comptes Juan Amill.

Jurats vels són Jaume Amill y Juan Amorós y Juan Filol.

Y jurats nous són Gaspà Loelles y Pere Faré i Joan Calbet.

Trobes de carega sinch centes y vuitanta y vuit liures devuit sous y tres, dich 588 ll. 18 ss. 3, quant ab tals y quísties trobes que an pagat als soldats que estaven alotgats en lo lloch de Pira, que eren dos alferis y un corporal, tres soldats, per tems de sis mesos, y gasto de ordi que nos cobrà per als cavals, que an pagat sinch centes y nou liures sis dinés, dich 509 ll. 6.

Més de perdudes cases y quísties de forastés, trobes quels an agut de fer bo coranta sis liures, dich 46 ll.

Més de altra part an pagat los mals y la sua soldada tres liures y sis sous als dits jurats, que entre los mals y dita soldada trobes que an pagat dits jurats vintisis liures y docse sous, dich 26 ll 12 ss.

Quant al que toque al comú y vists y mirats dits comtes tot sumat an pagat y descaregat alla sobredita càrega sinch centes vuitanta una liura docse sous y sis, 581 ll. 12 ss. 6.

Més an pagat al povil Puis de Lilla vint rals, dich 2 ll.

Resten a deure los dits jurats pasats tots comtes quatre liures dos sous y sis.

Y per ser així devant tots los sobrenomenats fas jo Antoni Juan Calbet, ball del lloch de Pira, la present clarísia de comte vuy dia y any sobredit.

Y en la sobredita carega y entre lo vintè de blat y vi.

Sols a de paga les aplegadores.

Antoni Juan Calbet. /foli 97 verso/

Vuy als onse dies del mes de febré del any 1658 (...) /les quísties havien estat tallades a ral per cent, treient-ne les cases perdudes/ (...) trobes que an pagat a la u que ere un ajudant de la gornisió de Hostalrich, set mesos. /foli 98 verso/

Cal parar atenció en el compte que exhumem a continuació. Restem coneixedors d'un allotjament resolt per via de composició l'any 1659 i que va ascendir a l'important xifra de més de 1.000 lliures. La despesa ve individualitzada i la partida d'ordi té un valor no negligible.

Vuy als 17 dies de agost de layn 1660, an dat lo comte los jurats del any 1659 als jurats del any 1660 (...) tenen de carega mil tres liures y denou sous, dich 1003 ll. 19 ss. trobes que an pagat la composició als soldats,

Primo, al tinent cent sinquanta dues liures y quatre sous, 152 ll. 4 ss.

Més, al Jordi, setanta liures devuit sous, 70 ll. 18 ss.

Més, al Isidro, vuitanta nou liures y quatre sous, 89 ll. 4 ss.

Més, al Gil, sinch liures, 5 ll.

Més, al Jaques noranta quatre liures sinch sous y quatre, 94 ll. 4 ss.

Més, al Toni cent docse liures y denou sous, 112 ll. 19 ss.

Més, lo hordi que an gastat munte cent y nou liures quinse sous, 109 ll. 15 ss.

Més al seinor per la meitat del capreu ques a compliment de paga, setanta nou liures deu 10 ss., 79 ll. 10 ss.

Més, vintisinch liures per raó de sinch càreges de vi al seinor que li deviem del concert del capbreu, 25 ll.

Més, cent y cetse de gastots y entrades com conste ab un memorial per dits jurats, 116 ll.

Més, al senior de Solivella coranta sinch liures, 45 ll.

Més, al balle de Ollés coranta vuit liures, 48 ll.

Més, a Jaume Miró, de Careal, trenta tres liures, 33 ll.

Més, onse liures y sis sous per son sallaris y pobres y drets de mesura y algun gastets, 11 ll. 6 ss.

Més, della viuda Badia, sis liures set sous, 6 ll. 7 ss.

Resten a deure los contra escrits jurats alla villa tres liures sis sous.
/folis 131 verso i 132 recto/

Als vuit dies de agost del any 1662 sa tengut concell (...) an votat los jurats per les nesesitats que lo lloch pateix la gent que vuy y abiten que no poden paga a los acreadós los censals que fa lo lloch y particulàs per los treballs que an patit y pateixen de les geres pasades, y per tant los jurats an votat que tots los acreadós nos fasen la marsè yls o demana tot lo concell congregat a tots los acreadós en comú, que van dos promens del concell e que vegem tot lo en enderit que deu lo lloch ab lo libre que dits promens aportaran per veure quin redres se porà fer a que pugam pagar pagar ab tota la comoditat que porà ajustar ab tots, que tots los abitans són del parer dels jurats (...) per

quant los gastos que vuy vénen no podem acudir y no pagam lo deute y així se fara tot les esforços ques porà fer o que pugam pagar.

/foli 141 verso/

Vuy als quatre de 9oembre de lain 1663 sa tengut cosell (...) per traure tots aquells que deuen alla villa per fer consert ab los acreadós y veure aquelles cases que deuen los tal(l)s endererits della coposició del soldats que no an pagat y cases perdudes que an venut los trosos y renusiat a la villa tenint tenint títols primés, y demanat tot lo concell junt tot allò que sie de justísia y traurien deutes ab lo lino los que deuen y si la villa deu a nígú los agen de reconpensar dits deutes ab aquella cantitat u pòlisa que deurà la villa tot allò que serà de justísia, y tanbé an votat ques vage per tots los acreadós dos persones del concell u los dos jurats per veure ab sos llibres de mamòria lo que deu lo lloch per veure com se puge donar redres als deutes per los gastos que fan al dit lloch. */foli 142 recto/*

Vuy als 18 de janer de 1664, sa tengut concell ab lo lloch acostumat ab la calla del concell del lloch y terme de Pira, ab lisènsia de Antoni Juan Calbet, balle, assistint a dit concell Jaume Amill, llochtinent de balle per lo molt II. y monsenior fra don Miquel de Torelles y Sanmanat, gran prior de Cateluina y seignor del lloch de Pira, ab determinasió de tot lo concell votant ab son nom propi per los treballs que an tenguts ab les geres destos anys pasats no poden acudir a pagar los cencals y deutes mallevat per la dita gera, y així an determenat tot lo concell juntat ab la calla del concell del lloch y terme de Pira cada u ab son nom propi sopliquen a tots los acreadós quels fasan una pensió y miga, so és la pensió per al dia y festa de Sant Mateu y la miga per al dia y festa de Tots Sants any 1664 (tots ho voten).

y monseignor fra Don Miquel de Torelles y Sammanat, seignor del lloch de Pira, ab carta mesiva de dit seignor de 20 de janer sollicant a tots los acreadós vullen ajustar lo present consert que lo de justísia nols faltarà alla hosió (a la lluïció) sobre sos vasals.

/folis 134 verso i 135 recto/

Després de la situació d'ensorrament econòmic particular i general que destil·len els acords anteriors, el camí cap a l'autoimposició d'un vintè estava expedit. I així fou, sobre els grans i per temps de dos anys.

Viu als 9 de febré del ani 1666 se tengut consel ab lo lloch acostumat del lloch de Pira, ab lensènsia (sic) de Jaume Amill, balle (...), ab sos membres, assistint al dit consel los jurats qui són Jaume Orpinel, Joan Terès, Ferences Calbet, tot lo consel junt nomenat cada un per so

nom propi (17 noms) tots a una veu an determinat de tornar la botiga de la villa per poder eliviar als pobres per poder senbrar posanse un vintè per tems de dos añis ab los grans que se coliran, i si a cas i a algú dels abitans que anàs a condrear fora terme que dege pagar dir vintè si a cas en tal terme nos page, per tant suplicam a nostron senor nos consedesche dita demanda, viu dia i ani sobredit.

Joan Amill, ab voluntat dels jurats nomenats.

Atès que lo suplicat per los jurats y consell de Pira és ajustat ha rahó, consedex la llicència demanada lo molt Ill. Sr. fra Don Miquel de Torrelles y Semmenat, g. Prior de Cathlanuya y interposa son decret per a ques pose la deguda excusió segons esta suppt., vuy als 10 de febrer any 1666, en Barcelona dia y any sobredit. /foli 196 recto i verso/